

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **M., a.s., P., B.**, zastúpený advokátom JUDr. P.S., M., B. proti žalovanému v 2/ **rade Ing. P.S.** a žalovanej v 3/ **rade A.S.**, obaja bytom S., obaja zastúpení advokátom JUDr. J.F., K., B., **o zaplatenie 38 840,82 Eur (1 170 118,64 Sk)**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 10. marca 2010, č. k. 48Cb 322/95-268, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 10. marca 2010, č. k. 48Cb 322/95-268 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh žalobcu, ktorým sa domáhal zaplatenia 1 411 395,47 Sk proti žalovanému v 2/ a 3/ rade titulom ručenia za nesplnený záväzok dlžníkom T., spol. s r.o., B.

V odôvodnení rozsudku súd prvého stupňa uviedol, že pôvodný žalobca zmluvou o postúpení pohľadávky postúpil predmetnú pohľadávku S., a.s., B. a táto ďalej na M., a.s., B. Žalobca návrh v časti proti žalovanému v 1/ rade - dlžníkovi a ďalej v časti 251 783,50 Sk z dôvodu uskutočneného výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby zobral späť. Ďalej uviedol, že v konaní zistil, že úverová zmluva č. 1/12140 bola uzavretá medzi V. ako veriteľom a pôvodným žalovaným v 1/ rade ako dlžníkom dňa 19.5.1992. Ručiteľská listina č. 1/92 je datovaná dňom 11.5.1992, teda 8 dní pred uzavretím úverovej zmluvy, z čoho je nesporné, že v čase ručiteľského vyhlásenia žalovaných 2/ a 3/ ešte neexistoval záväzok

dlžníka a tým pohľadávka veriteľa. Poukázal na to, že ručiteľský záväzok je svojou povahou akcesorický, teda vedľajší, závislý čo do svojho vzniku, zániku, platnosti a spravidla aj obsahu od záväzku medzi dlžníkom a veriteľom, ktorý je hlavný, určujúci. Pretože ručiteľská listina bola vyhotovená pred vznikom pohľadávky veriteľa, je od samotného počiatku neplatná a nemožno z nej vyvodiť záväzok žalovaných 2/ a 3/ na plnenie požadované žalobcom

v tomto konaní. Taktiež v odôvodnení rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol, že vzhľadom na akcesorickú povahu ručiteľského záväzku a primárnosť hlavného záväzku dlžníka by sa aj ručiteľský záväzok spravoval režimom právneho predpisu hlavného záväzku, v danom prípade ustanoveniami § 303 až 312 Obch. zák., ale len za predpokladu, že by už pohľadávka veriteľa v čase ručiteľského vyhlásenia existovala, čo v danom prípade nesporne nie je splnené. S prihliadnutím na ust. § 304 ods. 2 Obchod. zák. súd prvého stupňa uviedol, že obsah ručiteľskej listiny neobsahuje vyjadrenie vzniku budúceho záväzku alebo splnenie podmienky pre jeho vznik a z tohto dôvodu nemožno na tento vzťah aplikovať ani ustanovenie § 323 ods. 3 Obch. zák. o tom, že uznanie záväzku má účinky aj voči veriteľovi, na čo poukázal právny zástupca žalobcu na pojednávaní pred súdom. Vychádzajúc zo záverov o zamietnutí návrhu žalobcu súd sa bližšie nezaoberal platnosťou zmlúv o postúpení pohľadávok uzavretých medzi postupcami a postupníkmi podľa § 524 O. z., z ktorého plynie, že postúpiť možno len existujúcu pohľadávku.

Úspešným v konaní žalovaným 2/ a 3/ nepriznal náhradu trov konania, nakoľko sa tohto práva výslovne vzdali.

Proti tomuto rozsudku sa včas odvolal žalobca, navrhol rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a uložil povinnosť žalovaným 2/ a 3/ zaplatiť žalobcovi 38 840,82 Eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného a priznal žalobcovi náhradu trov konania. Žalobca nesúhlasí s právnym posúdením veci a uvádza, že z obsahu ručiteľskej listiny č. 1/92 je zrejmé, že predmetom zabezpečenia je záväzok dlžníka T., spol. s r.o. voči V., a.s. z úverovej zmluvy, teda zabezpečený je záväzok podliehajúci režimu Obchodného zákonníka. Potom aj ručiteľský záväzok žalovaných v 2/ a 3/ rade, ktorý je obsahom ručiteľskej listiny č. 1/92, sa v zmysle § 261 ods. 4 Obchod. zák. musí spravovať ustanoveniami § 303 až 312 zákona č. 513/1991 Zb. Preto je nesprávny právny názor prvostupňového súdu, že ručiteľský záväzok žalovaných by sa spravoval príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka len za predpokladu, že by pohľadávka veriteľa v čase ručiteľského vyhlásenia už existovala. Zdôraznil, že žalovaní nepochybne už pri podpisovaní ručiteľskej listiny vedeli,

že predmetom zabezpečenia je úverový záväzok dlžníka podliehajúci režimu Obchodného zákonníka, a preto aj ich ručiteľský záväzok, ktorý za dlžníka preberajú, podlieha rovnako režimu Obchodného zákonníka. Je nepochybné, že Obchodný zákonník umožňuje ručením zabezpečiť tak záväzky, ktoré už existujú, ako aj záväzky, ktoré vzniknú v budúcnosti. Zákon k platnosti písomného vyhlásenia, ktorým ručiteľ preberá ručiteľský záväzok vyžaduje, aby v ňom bol určený zabezpečovaný záväzok a nie, aby zabezpečovaný záväzok v skutočnosti existoval (vznikol). Požiadavku identifikácie zabezpečovaného budúceho záväzku v zmysle § 303 a 304 ods. 2 Obchodného zákonníka možno považovať za splnenú, ak je zabezpečovaný záväzok charakterizovaný najmä vymedzením predmetu plnenia, osoby veriteľa, osoby dlžníka a prípadne právneho dôvodu, a to natoľko nepochybne, aby bolo zistiteľné, aký záväzok (požiadavka) je predmetom zabezpečenia a aby ho nebolo možné zameniť so záväzkom (požiadavkou) iným. Vtedy i teraz platné ustanovenie § 304 ods. 2 Obchod. zák. nevyžaduje ako podmienku platnosti ručiteľského vyhlásenia ručiteľa za budúci záväzok dlžníka pri identifikácii zabezpečovaného záväzku použitie výslovného slovného spojenia, že sa zabezpečuje „záväzok, ktorý vznikne v budúcnosti“. Skutočnosť, že zabezpečovaný úverový záväzok v čase podpísania ručiteľskej listiny žalovanými ešte neexistoval a mal vzniknúť až v budúcnosti, vyplýva okrem iného aj z nevyplnenia položky dátumu poskytnutia úveru v texte ručiteľskej listiny č. 1/92 identifikujúcim zabezpečovaný záväzok. Ďalej uviedol, že prvostupňový súd pri výklade prejavu vôle žalovaných ako ručiteľov opomenul aplikovať výkladové pravidlá obsiahnuté v ustanovení § 266 Obchodného zákonníka, k podpísaniu ručiteľskej listiny, úverovej zmluvy a ďalších zmluvných dokumentov predchádzali viaceré rokovania zúčastnených strán a žalovaným bola v čase podpisovania ručiteľskej listiny známa skutočnosť, že úver, za ktorý preberali ručiteľský záväzok, ešte nebol bankou poskytnutý a aj s ohľadom na tieto okolnosti nemožno mať pochyb o určitosti prejavu vôle žalovaných, ktorá je obsahom ručiteľskej listiny č. 1/92. Osobitne poukázal na to, že požiadavku žalobcu z Úverovej zmluvy č. 1/12140 obligačný dlžník písomne uznal (uznávaci prejav dlžníka je obsahom záznamu z rokovania so zástupcami spoločnosti T., s.r.o. zo dňa 09.10.1995 a 02.12.1996), pričom v zmysle ust. § 323 ods. 3 Obchodného zákonníka toto uznanie záväzku má účinky aj voči ručiteľom. V prípade úspechu žalovaných v odvolacom konaní navrhol pripustiť dovolanie k vysloveniu právneho názoru na otázky: či podlieha právnej úprave obsiahnutej v ustanoveniach § 303 a nasl. Obchodného zákonníka písomné ručiteľské vyhlásenie ručiteľa, ktorým ručiteľ preberá ručiteľský záväzok za konkrétny úverový záväzok dlžníka, ak tento úverový záväzok má vzniknúť v budúcnosti a obsahu zákonnej podmienky identifikácie zabezpečovaného

záväzku v ručiteľskom vyhlásení podľa § 303 v spojitosti s ustanovením § 304 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Žalovaní navrhli rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Uviedli, že z obsahu ručiteľského vyhlásenia vôbec nevyplýva, že by malo ísť o ručenie za záväzok, ktorý má podľa vôle strán vzniknúť až v budúcnosti (typicky sa aplikuje ust. § 304 ods. 2 Obchodného zákonníka v prípade zmluvy o budúcej zmluve). Pre evidentný nedostatok vôle nemožno v danom prípade aplikovať ust. § 304 ods. 2 Obchodného zákonníka a viazať na platnosť ručiteľského vyhlásenia. Podľa ust. § 303 Obchodného zákonníka záväzok, ktorý má vzniknúť až v budúcnosti, musí byť zachytený zreteľne písomne. Poukázali na skutočnosť, že banka nevykonala žiaden právny úkon smerujúci na uplatnenie práva z ručiteľskej listiny proti žalovaným v 2/ a 3/ rade. Nevyužila právo odstúpenia od zmluvy a nereализovala si úhradu nesplatenej časti úveru cestou záložného práva alebo iným vhodným spôsobom si svoje právo nezabezpečila. Podľa názoru žalovaných, ak právo na plnenie pôvodného dlžníka zaniklo vyhlásením konkurzu, tým zaniklo aj právo veriteľa na plnenie z prehlásenia ručiteľov a záložné právo dňom vyhlásenia konkurzu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§ 10 ods. 2 O.s.p./ prejednal vec v rozsahu podľa ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a po prejednaní odvolania proti rozsudku bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 1, 2 O.s.p. dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Súd prvého stupňa vyslovil vo svojom rozhodnutí neplatnosť právneho úkonu, ručiteľského vyhlásenia ručiteľov, žalovaných v 2/ a 3/ rade, realizovaného ručiteľskou listinou č. 1/92 zo dňa 11.5.12992. Dôvodom rozhodnutia o neplatnosti ručiteľského vyhlásenia obsiahnutého v ručiteľskej listine je podľa názoru súdu prvého stupňa jej vyhotovenie, resp. vyhlásenie ručiteľov pred vznikom pohľadávky veriteľa. A ďalej súd prvého stupňa vyslovil, že právny režim ručiteľského vyhlásenia, vzhľadom na jeho akcesorickú povahu, sa spravuje režimom právneho predpisu hlavného záväzku dlžníka, v danom prípade ust. § 303 až 312 Obchod. zák. len v prípade, že pohľadávky veriteľa v čase ručiteľského vyhlásenia existovali, čo v danom prípade nebolo splnené. Odvolací súd považuje obidva právne názory vyslovené súdom prvého stupňa za nesprávne.

Podľa ust. § 303 Obchod. zák. kto veriteľovi písomne vyhlási, že ho uspokojí, ak dlžník voči nemu nesplnil určitý záväzok, stáva sa dlžníkovým ručiteľom.

Podľa ust. § 304 ods. 1 prvá veta Obchod. zák. ručením možno zabezpečiť len platný záväzok dlžníka alebo jeho časť.

Podľa ust. § 304 ods. 2 Obchod. zák. ručením možno zabezpečiť aj záväzok, ktorý vznikne v budúcnosti alebo ktorého vznik závisí od splnenia podmienky.

Predmetom odvolacieho konania je posúdenie otázky, či ručiteľské vyhlásenie v ručiteľskej listine č. 1/92 je zabezpečenie platného záväzku, t. j. pohľadávka, ktorá už v čase ručiteľského záväzku existuje, ako to vyplýva z ust. § 304 ods. 1 Obchod. zák. alebo záväzku, ktorý má vzniknúť v budúcnosti, s výhradou vyjadrenia vzniku záväzku v budúcnosti, obsiahnutou v ručiteľskej listine. Z obsahu citovaného ust. § 304 ods. 1, 2 Obchod. zák. vyplýva, že ručiteľský záväzok môže vzniknúť ako akcesorický záväzok na zabezpečenie platného záväzku dlžníka, v danom prípade platne uzavretej úverovej zmluvy medzi veriteľom a dlžníkom alebo zákon v ust. § 304 ods. 2 Obchod. zák. umožňuje uskutočniť platne aj ručiteľské vyhlásenie na zabezpečenie záväzku dlžníka, ktorý vznikne v budúcnosti. Úlohou súdu pri pochybnostiach, o ktorý z týchto dvoch právnych možností vzniku ručiteľského vyhlásenia ide, je posúdiť podľa obsahu a všetkých okolností, či takéto vyhlásenie je pre platný, existujúci záväzok dlžníka alebo záväzok dlžníka vzniknutý v budúcnosti. Platná právna úprava nemá úpravu podmienok, za ktorých je možné uskutočniť ručiteľské vyhlásenie pre existujúci záväzok a pre záväzok v budúcnosti. Tieto podmienky sú zákonom upravené spoločne pre obidve možnosti ručiteľského vyhlásenia, a to v ust. § 303 Obchod. zák. Podmienkou je písomné vyhlásenie uspokojenia pohľadávky veriteľovi, ak dlžník nesplní určitý záväzok. Podmienky stanovené zákonom boli v danom prípade ručiteľskej listiny č. 1/92 splnené. Bola dodržaná písomná forma vyhlásenia, zrejme a jasné označenie veriteľa, voči ktorému sa vyhlásenie robí, zrejme označenie ručiteľov a dlžníka, ako aj určitosť záväzku vyjadrená presnou identifikáciou záväzku, právneho dôvodu, a to, že ide o úver, vo výške 3 500 000 Sk (Kčs) splatný v mesačných splátkach po 110 000 Sk (Kčs) 29. dňa v mesiaci od 29.9.1992 do 29.4.1995 tak, že tento nie je možné zameniť za inú pohľadávku. K platnosti ručiteľského vyhlásenia po splnení zákonných podmienok upravujúcich ručiteľské vyhlásenie nie je potrebné výslovne v písomnom vyhlásení ručiteľov uviesť, že ručiteľské vyhlásenie sa uskutočňuje pre záväzok, ktorý vznikne v budúcnosti. Z obsahu vyhlásenia je zrejme, ktorý presne špecifikovaný záväzok dlžníka ručiteľa zabezpečujú. Táto otázka nebola ani predmetom pochybností pri ručiteľskom vyhlásení a následne po uzatvorení úverovej zmluvy.

Otázka použitia platnej právnej normy pre pohľadávku zo zabezpečenia bola riešená mnohými rozhodnutiami v obdobnej veci a ustálená prax sa zhodla s tým, že zmluva o úvere, ktorú uzavrel dlžník s veriteľom a na ňu nadväzujúce prejavy ručiteľov, ktorými prevzali na seba záväzok ručenia za záväzky z úveru, sa spravujú príslušnými ustanoveniami

Obchodného zákonníka, bez ohľadu na to, kedy vo vzťahu k úverovej zmluve k ručiteľskému záväzku došlo.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd v zmysle § 221 ods. 1 písm. h/, f/ O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Úlohou súdu prvého stupňa bude rešpektovať právny názor vyslovený odvolacím súdom (§ 226 O.s.p.), vykonať dokazovanie vo veci samej, po doplnení dokazovania znovu o veci rozhodnúť. V zmysle ust. § 224 ods. 3 O.s.p. rozhodne aj o náhrade trov konania v novom rozhodnutí o veci.

P o u ě n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 14. júla 2010

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Michaela Szöcsová